

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
Universitatea Tehnică a Moldovei
Facultatea Electronică și Telecomunicații
Departamentul Telecomunicații și Sisteme Electronice

Admis la susținere
Șef departament:
Lilia SAVA, conf.univ.,dr.

„_____” _____ 2021

**Analiza practicilor de asigurare a protecției datelor cu
caracter personal în contextul sporirii rezilienței
cibernetice a sistemelor informatice**

Teză de master

**Masterand: Macovschi Alexandr, gr. SISRC-
201M**

Conducător: Cerbu Olga, conf.univ., dr.,

Chișinău, 2021

ADNOTARE

la teza de master „Analiza practicilor de asigurare a protecției datelor cu caracter personal în contextul sporirii rezilienței cibernetice a sistemelor informatice”,

autor Alexandr MACOVSCI

PROBLEMATICA STUDIULUI: Tema tezei de master este determinată de analiza diverselor vulnerabilități care au ca țintă datele cu caracter personal, de aceea în teză sunt incluse protecția datelor cu caracter personal – concepte, principii și cadrul normativ, cât și bazele juridice internaționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

STRUCTURA TEZEI: Teza cuprinde: adnotarea în două limbi, introducerea, trei capitole de bază divizate în câte trei paragrafe, concluzia autorului asupra lucrării și bibliografia din 91 de surse, textul de bază are 64 file.

CUVINTE CHEIE: date cu caracter personal, protecția datelor cu caracter personal, securitatea informație, reziliența cibernetică, sisteme informatice.

OBIECTIVELE TEZEI: Scopul principal al tezei constă în: analiza practicilor de asigurare a protecției datelor cu caracter personal în contextul sporirii rezilienței cibernetice a sistemelor informatice. Analiza creșterii gradului de conștientizare și îmbunătățire a cunoștințelor privind normele de protecție a datelor. Reglementarea corectă, interpretarea și punerea în aplicare a normelor juridice europene din domeniul protecției datelor cu caracter personal de către toate statele, inclusiv Republica Moldova. Cercetarea și analiza directivelor europene ce alcătuiesc cadrul legislativ din domeniul protecției datelor cu caracter personal, cât și noul regulament european, menit să înlocuiască Directiva 95/46/CE.

SEMNIFICAȚIA TEORETICĂ ȘI VALOAREA APLICATIVĂ A TEZEI: Cercetările efectuate în teză au evidențiat un set de bune practici naționale și internaționale de asigurare a protecției datelor cu caracter personal, inclusiv accentuând impactul Regulamentului general privind protecția datelor pentru Republica Moldova. Prezenta teză ar putea servi ca un ghid exhaustiv în cercetarea subiectului abordat și pentru alți specialiști interesați de sporirea securizării informației în era digitalizată.

ANNOTATION

to the master thesis „Analysis of practices for ensuring the protection of personal data in the context of increasing the cyber resilience of information systems”

Author Alexandr MACOVSCI

STUDY FIELD: The theme of the master's thesis is determined by the analysis of various vulnerabilities targeting personal data, so the thesis includes the protection of personal data - concepts, principles and regulatory framework, as well as international legal bases in the field of personal data protection.

THESIS STRUCTURE: The thesis includes: annotation in two languages, introduction, three basic chapters divided into three paragraphs, the author's conclusion on the paper and bibliography from 91 sources, the basic text has 64 pages.

KEY WORDS: personal data, protection of personal data, information security, cyber resilience, computer systems.

OBJECTIVES OF THE THESIS: The main purpose of the thesis is to: analyze the practices of ensuring the protection of personal data in the context of increasing the cyber resilience of information systems. Analysis of raising awareness and improving knowledge on data protection rules. Correct regulation, interpretation and implementation of European legal norms in the field of personal data protection by all states, including the Republic of Moldova. Research and analysis of the European directives that make up the legislative framework in the field of personal data protection, as well as the new European regulation, intended to replace Directive 95/46 / EC.

THEORETICAL SIGNIFICANCE AND APPLICATION VALUE OF THE THESIS: The research conducted in the thesis highlighted a set of good national and international practices for ensuring the protection of personal data, including emphasizing the impact of the General Regulation on data protection for the Republic of Moldova. This thesis could serve as an exhaustive guide in the research of the approached subject and for other specialists interested in increasing the security of information in the digital age.

CUPRINS

INTRODUCERE	8
1. PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL – CONCEPT, PRINCIPII ȘI REGLEMENTAREA JURIDICĂ	11
1.1 Aspecte introductive privind protecția datelor cu caracter personal.....	11
1.2 Identificarea principiilor care guvernează activitatea de prelucrare a datelor cu caracter personal	17
1.3 Cadrul normativ național diriguitor în domeniul protecției datelor cu caracter personal.....	23
2. BAZE JURIDICE INTERNAȚIONALE ALE PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL	29
2.1 Legislația documentară primară privind protecția datelor cu caracter personal în contextul sporirii rezilienței cibernetice	29
2.2 Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR) – garant al securității datelor personale a cetățenilor Uniunii Europene	34
2.3 Evaluarea impactului intrării în vigoare a GDPR pentru Republica Moldova	41
3. PRACTICI DE ASIGURARE A PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN CONTEXTUL SPORIRII REZILIENȚEI CIBERNETICE A SISTEMELOR INFORMATICE	49
3.1 Măsuri tehnice și organizatorice necesar asigurării protecției datelor în cadrul sistemelor informaționale	49
3.2 Instrumente de garantare a protecției datelor cu caracter personal.....	55
3.3 Practici de asigurare a protecției datelor în contextul sporirii rezilienței cibernetice a sistemelor informatice.....	62
CONCLUZII	68
BIBLIOGRAFIE	72
LISTA ABREVIERILOR	79

INTRODUCERE

Actualitatea temei investigate: În sensul proiectării unei imagini per ansamblu despre teza elaborată, urmează să consemnăm că trăim o perioadă în care era Internetului, este marcată de evoluții tehnologice de amploare, care permit colectarea și prelucrarea unui număr infinit de date cu caracter personal. Acum câteva decenii, multe dintre aceste date intrau în mod natural în uitare. Astăzi însă, capacitatea de stocare a informațiilor este aproape nelimitată. La fel, este și capacitatea de analiză și procesare. Văzută izolat, fiecare bucată de informație personală din viața noastră de zi cu zi nu este neapărat grăitoare în ceea ce privește viața privată. Puse însă în legătură unele cu celelalte, toate aceste informații duc la crearea unor portrete ale personalității, iar aceste biografii digitale cresc gradul nostru de vulnerabilitate în raport cu o varietate de pericole.

Dreptul la viață privată și dreptul la protecția datelor cu caracter personal au devenit două dintre cele mai importante drepturi fundamentale ale societății moderne. Dezvoltările din domeniul vieții private necesită un cadru legal și politic inovativ care poate asigura că implicațiile tehnologice sunt corect înțelese și, prin urmare, reglementate corespunzător.

Societățile noastre devin din ce în ce mai digitalizate. Date fiind aceste transformări, fiecare dintre noi este afectat zilnic și sub diferite forme de ritmul evoluțiilor tehnologice și de modul în care sunt prelucrate datele cu caracter personal. Cadrele juridice ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei care asigură protecția vieții private și a datelor cu caracter personal au fost revizuite recent. Continentul european se află în avangarda protecției datelor la nivel mondial.

Standardele UE în materie de protecție a datelor se bazează pe Convenția 108 a Consiliului Europei, pe instrumentele UE, inclusiv Regulamentul general privind protecția datelor și Directiva privind protecția datelor pentru autoritățile polițienești și judiciare din sectorul penal – și pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Reformele în domeniul protecției datelor realizate de UE și de Consiliul Europei sunt ample și uneori complexe, cu nenumărate beneficii și impact semnificativ asupra persoanelor și întreprinderilor.

Prin această lucrare urmărim creșterea gradului de conștientizare și îmbunătățirea cunoștințelor privind normele de protecție a datelor, în special în rândul practicienilor nespecializați din domeniul juridic care se confruntă în activitatea lor cu aspecte legate de protecția datelor. Concomitent, lucrarea de față realizează un studiu aprofundat al actualului cadru legislativ din domeniu prin metoda analizei comparative, cu intenția de a cerceta în ce măsură acesta reușește să asigure un nivel de protecție adecvat. Reglementarea corectă, interpretarea și punerea în aplicare a normelor juridice europene din domeniul protecției datelor cu caracter personal de către toate

statele, inclusiv Republica Moldova, este imposibilă în lipsa cunoașterii și înțelegerii reglementărilor de la nivel european. Din aceste considerente, lucrarea analizează atât directivele europene ce alcătuiesc cadrul legislativ din domeniul protecției datelor cu caracter personal în momentul de față, cât și noul regulament european, menit să înlocuiască Directiva 95/46/CE. Mai mult, întrucât accentul prezentei lucrări cade asupra laturii de drept civil a protecției datelor cu caracter personal, am omis, de asemenea, problemele ce țin de domeniul dreptului penal sau de dreptul internațional.

Pe plan european, și nu numai, dreptul la viață privată este un drept fundamental, recunoscut în numeroase instrumente juridice și de către toate instanțele. Așa cum am arătat, dezvoltarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal, a avut loc treptat. Totuși, în cuprinsul lucrării am constatat că mai planează încă o oarecare ambiguitate, chiar și după consacrarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal ca drept fundamental independent în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

De asemenea, am analizat dezvoltarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal, de la primele instrumente juridice internaționale care îl consacră și până la actualele directive europene care au pus baza acestei protecții la nivel european. Datorită caracterului său esențial în evaluarea protecției datelor la nivel comunitar, am cercetat în detaliu, în special Directiva 95/46/CE. În analiza acesteia, am insistat asupra elementelor cheie și asupra principiilor de bază. Astfel, am arătat ce înseamnă datele cu caracter personal și cum se diferențiază ele de simplele informații.

Datele cu caracter personal reprezintă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Analizând această definiție am insistat asupra elementelor sale esențiale și am arătat cum noi categorii de informații, precum informațiile spațiale sau cele colectate în baza tehnologiei RFID, pot intra în categoria datelor cu caracter personal.

Odată cu evoluțiile tehnologice recente, ce au schimbat radical interacțiunea în societatea de azi, consimțământul s-a modelat și el, pierzând o parte din valoare. De aceea, în special în mediul virtual, se consideră că prelucrarea trebuie să aibă la bază consimțământul informat, expres și neechivoc al persoanei vizate. Aceasta trebuie să dea dovada unei conduite active, după modelul „opt-in”, pentru a-și manifesta acordul la prelucrarea datelor sale. În cuprinsul cercetării noastre am abordat de asemenea problema datelor sensibile, a căror prelucrare este permisă de către legiuitorul european doar în anumite situații stric determinate, precum și pe cea a libertății de exprimare, aflată într-o posibilă coliziune cu dreptul la viață privată.

Cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale și mecanice de date cu caracter personal au drept scop stabilirea

regulilor de implementare de către entitățile publice a măsurilor tehnice și organizatorice necesare pentru asigurarea securității, confidențialității și integrității datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul sistemelor informaționale și mecanice de date cu caracter personal și/sau registrelor ținute manual, în conformitate cu prevederile Legii nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal; Legii nr.71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre; Hotărârii Guvernului nr.1123 din 14.12.2010 „Privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal”; Convenției pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, încheiată la Strasbourg la 28.01.1981, publicată în European Treaty Series, nr.108, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 483-XIV din 02.07.1999.

Siguranța în tratamentul datelor cu caracter personal și protecția acestora constituie un subiect de actualitate, fapt datorat conexării acestei tematici la cea privind protecția libertăților și principiilor democratice, pe care se bazează normele juridice europene. Acest interes a crescut considerabil în ultimii zece ani, în context cu progresele tehnologice.

Actualitatea este determinată de contextul global al valorificării protecției datelor cu caracter personal ca un drept fundamental și instituționalizarea reglementărilor legate de protecția datelor cu caracter personal în legislația Republicii Moldova, dar și conștientizarea tot mai frecventă a garanțiilor acordate către populația Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE

I. ACTE NORMATIVE, DECLARAȚII INTERNAȚIONALE, TRATATE și CONVENȚII RELEVANTE:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994. *Monitorul Oficial al R. Moldova nr.78/140 din 29.03.2016.*
2. Codul administrativ nr. 116/2018, Publicat: 17-08-2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art. 466;
3. Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Publicat : 14-10-2011 în Monitorul Oficial Nr. 170-175 art. 492, modificat prin *LP38 din 28.02.20, MO103/14.04.20 art.176; în vigoare 14.05.20;*
4. Legea nr. 182 din 10 iulie 2008 privind aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, efectivului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Publicat : 01-08-2008 în Monitorul Oficial Nr. 140-142 art. 578;
5. Legea nr. 110 din 9 iunie 2011 privind ratificarea Protocolului adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, cu privire la autoritățile de supraveghere și fluxul transfrontalier al datelor, Publicat : 24-06-2011 în Monitorul Oficial Nr. 103-106 art. 274;
6. Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013 pentru aprobarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013-2018 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, Publicat : 06-12-2013 în Monitorul Oficial Nr. 284-289 art. 776;
7. Legea nr. 271 din 07 noiembrie 2013 privind formularea unor declarații ale Republicii Moldova la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Publicat : 06-12-2013 în Monitorul Oficial Nr. 284-289 art. 780;
8. Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Publicat : 23-12-2008 în Monitorul Oficial Nr. 230-232 art. 840;
9. Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre, Publicat : 25-05-2007 în Monitorul Oficial Nr. 70-73 art. 314;
10. Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007, Monitorul Oficial Nr. 51-54 art. 155;
11. Legea nr. 467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, Publicat : 01-01-2004 în Monitorul Oficial Nr. 6-12 art. 44;
12. Legea nr. 142 din 19.07.2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, Publicat : 10-08-2018 în Monitorul Oficial Nr. 295-308 art. 452;
13. Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, Monitorul Oficial Nr. 117-118 art. 355;
14. Legea nr. 91 din 29.05.2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, Publicat: 04-07-2014 în Monitorul Oficial Nr. 174-177 art. 397;
15. Hotărârea Parlamentului nr. 233 din 13 noiembrie 2008 privind numirea în funcție a directorului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Publicat : 18-11-2008 în Monitorul Oficial Nr. 206-207 art. 760;

16. Hotărîrea Parlamentului nr. 8 din 3 februarie 2009 privind numirea în funcție a directorului adjunct al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Publicat : 06-02-2009 în Monitorul Oficial Nr. 23-26 art. 61;

17. Hotărîrea Parlamentului nr. 483 din 2 iulie 2009 privind ratificarea Convenției pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Publicat: 29.07.1999 în Monitorul Oficial Nr. 80-82;

18. Hotărîrea Parlamentului nr. 239 din 1 noiembrie 2012 pentru aprobarea bugetului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pe anul 2013, Publicat: 07-12-2012 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art. 817;

19. Hotărîrea Parlamentului nr. 297 din 12 decembrie 2013 pentru aprobarea bugetului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pe anul 2014, Publicat : 27-12-2013 în Monitorul Oficial Nr. 304-310 art. 831;

20. Hotărîrea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, Publicat: 24-12-2010 în Monitorul Oficial Nr. 254-256 art. 1282;

21. Hotărîrea Guvernului nr. 883 din 25 noiembrie 2011 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al operatorilor de date cu caracter personal”, Publicat: 09-12-2011 în Monitorul Oficial Nr. 216-221 art. 976;

22. Hotărîrea Guvernului nr. 296 din 15 mai 2012 privind aprobarea Regulamentului Registrului de evidență a operatorilor de date cu caracter personal, Publicat : 25-05-2012 în Monitorul Oficial Nr. 99-102 art. 336;

23. Hotărîrea Guvernului nr. 571 din 30 iulie 2013 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a domeniului protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013-2018 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, Publicat : 09-08-2013 în Monitorul Oficial Nr. 173-176 art. 667;

24. Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal din 28 ianuarie 1981. <https://www.coe.int/fr/web/data-protection/convention108-and-protocol>;

25. Protocolul adițional la Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, cu privire la autoritățile de supraveghere și fluxul transfrontalier al datelor din 08 noiembrie 2001. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900016800805d3>;

26. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptată la Roma la 04.11.1950. https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf;

27. Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:31995L0046>;

28. Regulamentul nr.45/2001 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către organele și instituțiile comunitare și privind libera circulație a acestor date;

29. Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32006L0024>;

30. Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32002L0058>;

31. Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32006L0024>;

32. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, 2012/C 326/02. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>;

33. Directiva 95/46/CE privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date

34. Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE

35. Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului;

36. Directiva (UE) 2016/681 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) pentru prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave.

37. Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice);

38. Organizația Națiunilor Unite (ONU), Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO), 10 decembrie 1948.

39. Adunarea Generală a ONU, Rezoluția privind dreptul la viață privată în era digitală, A/RES/68/167, New York, 18 decembrie 2013, și Adunarea Generală a ONU, Proiect de rezoluție revizuită privind dreptul la viață privată în era digitală, A/C.3/69/L.26/Rev. 1, New York, 19 noiembrie 2014.

40. Adunarea Generală a ONU, Proiect de rezoluție revizuită privind dreptul la viață privată în era digitală, A/C.3/71/L.39/Rev. 1, New York, 16 noiembrie 2016; ONU, Consiliul pentru Drepturile Omului, Dreptul la viață privată în era digitală, A/HRC/34/L.7/Rev. 1, 22 martie 2017.

41. Convenția nr. 108 la 04 mai 1998, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.483-XIV din 02 iulie 1999, intrată în vigoare la 01 iunie 2008;

42. Consiliul Europei, Comitetul de Miniștri (1973), Rezoluția (73)22 privind protejarea vieții private a persoanelor în ceea ce privește bazele de date electronice din sectorul privat, din 26 septembrie 1973;

43. Consiliul Europei, Comitetul de Miniștri (1974), Rezoluția (74)29 privind protecția vieții private a persoanelor în ceea ce privește bazele de date electronice din sectorul public, din 20 septembrie 1974.

44. Consiliul Europei, Convenția pentru protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, CETS nr. 108, 1981.

45. Directiva (UE) [2016/1148](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune;

46. Regulamentul de punere în aplicare (UE) [2018/151](#) al Comisiei din 30 ianuarie 2018 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește aducerea unor precizări suplimentare cu privire la elementele care trebuie să fie luate în considerare de către furnizorii de servicii digitale pentru gestionarea riscurilor la adresa securității rețelelor și a sistemelor informatice, precum și cu privire la parametrii necesari pentru a se determina dacă un incident are un impact substanțial (JO L 26, 31.1.2018, pp. 48-51).

47. Decizia de punere în aplicare (UE) [2017/179](#) a Comisiei din 1 februarie 2017 de stabilire a demersurilor procedurale necesare pentru funcționarea grupului de cooperare în conformitate cu articolul 11 alineatul (5) din Directiva (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (JO L 28, 2.2.2017, pp. 73-77)

48. Recomandarea (UE) [2017/1584](#) a Comisiei din 13 septembrie 2017 privind răspunsul coordonat la incidentele și crizele de securitate cibernetică de mare amploare (JO L 239, 19.9.2017, pp. 36-58).

49. Comunicare comună către Parlamentul European și Consiliu – Reziliență, prevenire și apărare: construirea unei securități cibernetice puternice pentru UE [[JOIN\(2017\) 450 final](#), 13.9.2017].

50. Document de lucru al serviciilor Comisiei – Evaluarea strategiei UE 2013 privind securitatea informatică [[SWD\(2017\) 295 final](#), 13.9.2017].

51. Regulamentul (UE) nr. [910/2014](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE (JO L 257, 28.8.2014, pp. 73-114).

52. Decizia [2013/488/UE](#) a Consiliului din 23 septembrie 2013 privind normele de securitate pentru protecția informațiilor UE clasificate (JO L 274, 15.10.2013, pp. 1-50).

53. Directiva [2013/40/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului (JO L 218, 14.8.2013, pp. 8-14).

54. Regulamentul (UE) nr. [526/2013](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Agenția Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și a Informațiilor (ENISA) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 460/2004 (JO L 165, 18.6.2013, pp. 41-58).

55. Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, încheiată la Strasbourg la 28.01.1981, publicată în European Treaty Series, nr.108, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 483-XIV din 02.07.1999.

56. POPA N., *Teoria generală a dreptului*. Ediția 5. București: Editura C.H. Beck, 2014. p. 117-118.

57. GRIGORIU-ANDREȘAN, Beatrice; ȘTEFAN Tudorel, *Tratatul Uniunii Europene*, Ed. Hamangiu, București, 2007,

58. MAYER-SCHÖNBERGER, Viktor, *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*, ed. Princeton University Press, Princeton și Oxford, 2009.

PUBLICAȚII ÎN MATERIALELE CONFERINȚELOR, SIMPOZIOANELOR

59. Hustinx, P., *EDPS Speeches & Articles (Discursuri și articole ale AEPD), EU Data Protection Law: The Review of Directive 95/46/EC and the Proposed General Data Protection Regulation (Legislația UE în materie de protecție a datelor: revizuirea Directivei 95/46/CE și propunerea de regulament general privind protecția datelor)*, iulie 2013.

60.

LISTA HOTĂRÎRILOR CURȚII EUROPENE PENTRU DREPTURILE OMULUI COMENTATE:

61. Hotărârea CJUE din 17 iunie 2010 în cauzele conexe C-92/09 și C-93/02, Volker und Markus Schecke GbR și Hartmut Eifert/Land Hessen, și Concluziile avocatului general Sharpston, punctul 71.

62. Curtea Constituțională Federală a Germaniei a consacrat un drept la autodeterminare informațională în hotărârea din 1983 pronunțată în cauza Volkszählungsurteil, BVerfGE Bd. 65, S. 1ff.

63. Hotărârea CJUE din 8 aprilie 2014 în cauzele conexe C-293/12 și C-594/12, Digital Rights Ireland Ltd/Minister for Communications, Marine and Natural Resources și alții și Kärntner Landesregierung și alții.

64. Hotărârea CtEDO din 2 august 1984 în cauza Malone/Regatul Unit, nr. 8691/79;

65. Hotărârea CtEDO din 3 aprilie 2007 în cauza Copland/Regatul Unit, nr. 62617/00,

66. Hotărârea CtEDO din 18 iulie 2017 în cauza Mustafa Sezgin Tanrikulu/Turcia, nr. 27473/06.

67. Hotărârea CtEDO din 6 septembrie 1978 în cauza Klass și alții/Germania, nr. 5029/71;

68. Hotărârea CtEDO din 2 septembrie 2010 în cauza Uzun/Germania, nr. 35623/05.

69. Hotărârea CtEDO [MC] din 4 decembrie 2015 în cauza Roman Zakharov/Rusia, nr. 47143/06;

70. Hotărârea CtEDO din 12 ianuarie 2016 în cauza Szabó și Vissy/Ungaria, nr. 37138/14.

71. Hotărârea CtEDO din 17 iulie 2008 în cauza I/Finlanda, nr. 20511/03;

72. Hotărârea CtEDO din 2 decembrie 2008 în cauza K.U./Finlanda, nr. 2872/02.

73. Hotărârea CtEDO [MC] din 27 iunie 2017 în cauza Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy/ Finlanda, nr. 931/13, punctul 137.

74. Décision d'exécution (UE) 2016/1250 de la Commission du 12 juillet 2016 conformément à la directive 95/46/CE du Parlement européen et du Conseil relative à l'adéquation de la protection assurée par le bouclier de protection des données UE-États-Unis. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:32016D1250>

75. CJUE, Communiqué de presse n 91/20. Arrêt dans l'affaire C-311/18 Data Protection Commissioner/Maximillian Schrems et Facebook Ireland. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-07/cp200091fr.pdf>

76. Résolution adoptée par l'Assemblée générale le 18 décembre 2013. 68/167. Le droit à la vie privée à l'ère du numérique. <https://undocs.org/fr/A/RES/68/167>

77. Déclaration conjointe par Alessandra Pierucci, Présidente du Comité de la Convention 108 et Jean-Philippe Walter, Commissaire à la protection des données du Conseil de l'Europe „Mieux protéger les personnes dans un contexte de flux international de données: La nécessité d'une supervision démocratique et effective des services de renseignement. <https://rm.coe.int/declaration-conjointe-schrems-ii-finale/16809f79ca>

78. Déclaration conjointe par Alessandra Pierucci, Présidente du Comité de la Convention 108 et Jean-Philippe Walter, Commissaire à la protection des données du Conseil de l'Europe „Mieux protéger les personnes dans un contexte de flux international de données: La nécessité d'une supervision démocratique et effective des services de renseignement.« <https://rm.coe.int/declaration-conjointe-schrems-ii-finale/16809f79ca>

79. Règlement (UE) 2016/679 du Parlement Européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>

RESURSE ELECTRONICE:

80. Regulamentul privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. <https://www.uvt.ro/wp-content/uploads/2020/12/Regulamentul-privind-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal.-HS-63-din-28.07.2015..pdf> (vizitat la 01.12.2021).

81. Nota de informare privind modul de prelucrare și protecție a datelor cu caracter personal <https://www.eurolife.md/md/Anexa-nr-7-Nota-de-informare-privind-modul-de-prelucrare-i-protecție-a-datelor-cu-caracter-personal.pdf> (vizitat la 01.12.2021).

82. Ghid privind dezvoltarea practicilor de asigurare a protecției datelor cu caracter personal [file:///C:/Users/Asus%20PC/Downloads/5 Ghid inside print ISBN%2030N0%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Asus%20PC/Downloads/5%20Ghid%20inside%20print%20ISBN%2030N0%20(3).pdf) (vizitat la 05.12.2021).

83. Cum pot asigura societățile securitatea datelor cu caracter personal https://www.hotnews.ro/stiri-specialisti_filip_company-24718160-cum-pot-asigura-societatile-securitatea-datelor-caracter-personal.htm (vizitat la 05.12.2021).

84. Fișa tematică. Protecția datelor cu caracter personal. https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-10/fiche_thematique_-_donnees_personnelles_-_ro.pdf (vizitat la 06.12.2021).

85. Protecția datelor în conformitate cu RGPD https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_ro.htm (vizitat la 06.12.2021).

86. Nota informativă la proiectul Legii privind datele cu caracter personal http://www.justice.gov.md/public/files/NOTA_INFORMATIV_Legea_133_DEFINITIVA_1.pdf (vizitat la 06.12.2021).

- 87.** Manual de legislație europeană privind protecția datelor https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_data_protection_ROM.pdf (vizitat la 06.12.2021).
- 88.** Îndrumar metodologic cu tematica prelucrării datelor cu caracter personal în contextul gestionării FESI <http://www.anfp.gov.ro/R/Doc/2021/Proiecte/FESI%203.1.107/Indrumar.pdf> (vizitat la 06.12.2021).
- 89.** <http://old.datepersonale.md/md/twinning/> (vizitat la 02.12.2021)
- 90.** <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&id=5908&idc=168> (vizitat la 02.12.2021)
- 91.** <http://old.datepersonale.md/md/twinning/> (vizitat la 05.12.2021)